

B-III – Charakteristika studijního předmětu				
Název studijního předmětu	České dějiny středověké			
Typ předmětu	Povinný, ZT	doporučený ročník / semestr		1/L
Rozsah studijního předmětu	28p + 28c	hod.	56	kreditů 5
Prerekvizity, korekvizity, ekvivalence				
Způsob ověření studijních výsledků	Zápočet, zkouška	Forma výuky		Přednáška, cvičení
Forma způsobu ověření studijních výsledků a další požadavky na studenta	<p>Účast na cvičeních, plnění zadaných úloh, seminární práce, zápočet formou písemného testu, ústní zkouška</p> <p>Podmínky pro splnění testu: Otázek je 20. Maximum dosažitelných bodů je 28, minimum bodů 21 (75%). U otázek typu a), b), c), d) je jen jedna odpověď správná. V testu jsou otázky na doplnění údaje nebo na vysvětlení určitého termínu. Číslovka na konci každé úlohy označuje maximální počet bodů, které je možné získat za její správné řešení.</p> <p>Podmínky pro splnění ústní zkoušky: a) Student si ke zkoušce přinese seznam minimálně deseti přečtených titulů ze soupisu doporučené literatury. Na základě tohoto seznamu budou formulovány dvě hlavní otázky. Výběr četby ke zkoušce by měl zahrnovat co největší časový úsek probíraného období. (Případné další tituly, které nejsou uvedeny v seznamu, lze použít pouze po konzultaci s vyučujícím.)</p> <p>b) V případě, že student nebude mít s sebou seznam přečtené literatury, vylosuje si dvě otázky.</p> <p>Seznam otázek ke zkoušce:</p> <p><u>Losují se dvě otázky: 1-12 (od prvních slovanských státních útvarů na našem území do roku 1306), 13-24 (období 1306-1526)</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Příchod Slovanů na naše území, první slovanské státní útvary – Sámova říše, Velká Morava: společnost Velké Moravy, velkomoravská hradiště, vztahy s Východofrankou říší 2) Velká Morava a křesťanství: bavorští kněží na Velké Moravě, důvody pozvání věrozvěstů, působení Cyrila a Metoděje na Velké Moravě, význam misie Cyrila a Metoděje 3) První přemyslovská knížata (9.-10. stol.): křest knížete Bořivoje, kníže Václav a Jindřich Ptáčník, expanzivní politika Boleslava I., Slavníkovci a Přemyslovci 4) Formování knížecí vlády v 10. století: jádro přemyslovských držav, hradská soustava a její fungování, nejvýznamnější přemyslovská hradiště, počátky českého mincovnictví 5) Krize přemyslovského státu a její překonání (konec 10.-polovina 11. stol.): příčiny krize, vztahy s říší a Polskem, vláda knížete Oldřicha, vláda knížete Břetislava I. 6) Počátky křesťanství v Čechách (do konce 10. století): nejstarší zprávy o křtu českých knížat, Levý Hradec a jeho význam, založení pražského biskupství, první pražští biskupové 7) Politický vývoj přemyslovského státu do konce 12. stol.: mocenské spory českých a moravských Přemyslovců, první čeští králové, okolnosti zisku královské koruny 8) Hospodářský a kulturní vývoj přemyslovského státu (11.-12. stol.): vývoj osídlení českých zemí, rozšiřování sítě hradišť, počátky české nobility a jejich domén, písemné památky 9) Křesťanství v českých zemích (11.-12. stol.): pohanské přežitky, duchovní a rytířské řády v českých zemích, olomoucké biskupství, přední osobnosti na pražském a olomouckém biskupském stolci, založení vyšehradské kapituly 10) Vnitřní a zahraniční politika posledních Přemyslovců I (1197-1253): zajištění dědičnosti královského titulu, královské korunovace, územní vývoj českého státu, mongolský vpád do střední Evropy, vzpoura kralevice Přemysla proti Václavovi I. 11) Vnitřní a zahraniční politika posledních Přemyslovců II (1253-1306): Přemysl Otakar II. a boj o Rakousy, Přemysl Otakar II. a Rudolf Habsburský, „interregnum“ 1278-1283, první léta vlády Václava II., zisk polské a uherské koruny, krátká vláda Václava III. 			

	<p>12) Společenské a ekonomické proměny českého státu ve 13. stol.: zakládání měst, vnitřní a vnější kolonizace, těžba stříbra, královský majetek, zemské a dvorské úřady, politický vzestup šlechty</p> <p>13) Nástup Lucemburků na český trůn: Jindřich Korutanský a Rudolf Habsburský, důvody volby Jana Lucemburského, inaugurační diplomy, Janova vnitřní a zahraniční politika, kronikářská tvorba první poloviny 14. století</p> <p>14) Karel IV. jako markrabě moravský a český král: tzv. lucemburské dvojevládí, zakladatelská a státnická aktivita krále, <i>Majestas Carolina</i>, země Koruny české, kroniky doby Karla IV.</p> <p>15) Karel IV. jako římský král a císař: Karel IV. a Ludvík Bavor, Čechy, Polsko a Uhry (jednání v Trenčíně a Visegrádu), římské jízdy Karla IV., Karel IV. a Svata říše římská, Zlatá bula Karla IV., Karel IV. a Francie</p> <p>16) Vnitřní a zahraniční politika Václava IV.: Říšská politika, problém velkého papežského schismatu, <i>Dekret kutnohorský</i>, vztahy s příbuznými, spor s pražským arcibiskupem Janem z Jenštejna, král a šlechtická opozice</p> <p>17) Společnost a hospodářství zemí Koruny české do husitských válek: hospodářský vývoj, města královská a poddanská, morová epidemie a její důsledky, rozmach lapkovství, kritika církevních poměrů</p> <p>18) Příčiny vzniku husitského hnutí a jeho hlavní představitelé: Husovi předchůdci, Jan Hus, pražská univerzita a učení Johna Wiklefa, kostnický koncil a Husův proces</p> <p>19) Husitské války (1419-1424): ideové směry husitského hnutí a jejich přední představitelé, města a šlechta v době husitství, Zikmund Lucemburský a husitské Čechy, Jan Žižka, křížové výpravy do Čech</p> <p>20) Husitské války (1424-1436): Žižkovi nástupci, křížové výpravy do Čech, polní vojska, Basilejský koncil a husitské Čechy, tzv. Chebský soudce, kompakтата, narativní prameny husitské doby</p> <p>21) Důsledky husitských válek (1437-1458): země „dvojitýho lidu“, vláda Zikmunda Lucemburského a Albrechta Habsburského, Jiří z Poděbrad jako zemský správce, Ladislav Pohrobek</p> <p>22) Vláda Jiřího z Poděbrad: postavení českého státu na mezinárodní scéně, vnitřní a zahraniční politika „husitského krále“, Jednota zelenohorská, Matyáš Korvín českým králem</p> <p>23) Jagellonci na českém trůně: důvod volby Jagellonců, vláda Vladislava Jagellonského, války s Matyášem Korvínem, Vladislavské zřízení zemské, Svatováclavská smlouva, vláda Ludvíka Jagellonského</p> <p>24) Společnost a hospodářství v době pohusitské: husitství a vedlejší země Koruny české, horní a dolní konzistoř, vznik a počátky Jednoty bratrské, městské a šlechtické podnikání</p>
Garant předmětu	PhDr. Milan Svoboda, PhD.
Zapojení garanta do výuky předmětu	Přednášející, cvičící
Vyučující	Přednášky: PhDr. Milan Svoboda, PhD., PhDr. Pavel Smrž Cvičení: PhDr. Pavel Smrž
Stručná anotace předmětu	<p>Kurz přináší základní přehled historického vývoje českých zemí v období od poloviny 6. století do roku 1526 a středověké Evropy od konce 5. století do začátku 16. století. Hlavní důraz je kladen na zasazení českých dějin do kontextu dějin středověké Evropy. V rámci středoevropského prostoru se výklad zaměří na dějiny českého státu a jeho vztahu s bezprostředními sousedy (Polsko, Uhry, říše). S nástupem Lucemburků na český trůn jsou spojeny jejich těsné diplomatické kontakty s francouzským dvorem a papežskou kurií, díky kterým se zapojili do tzv. stoleté války (Jan Lucemburský), řešení „avignonského zajetí papežů“ (Karel IV.) a následně Velkého papežského schismatu (Zikmund Lucemburský). Vývoj v Čechách po husitských válkách bude doplněn výkladem o postavení českého státu ve středověké Evropě do začátku 16. století.</p> <p>Přednášky:</p>

- 1) Příchod Slovanů a první slovanské státní útvary na našem území (Sámova říše, Velká Morava)
- 2) Počátky přemyslovských Čech
- 3) Rozmach přemyslovského státu v 10. století, krize na přelomu 10. a 11. století
- 4) Český stát v 11. století
- 5) Český stát ve 12. století
- 6) Český stát za vlády Přemysla Otakara I. a Václava I. (1197-1253) – proces vrcholně středověké transformace
- 7) Český stát za vlády Přemysla Otakara II. a Václava II. (1253-1305) – dovršení vrcholně středověké transformace
- 8) Dynastická krize po zavraždění Václava III., nástup Lucemburků, vláda Jana Lucemburského (1306-1346)
- 9) Vláda Karla IV. (1346-1378)
- 10) Vláda Václava IV., kořeny husitské revoluce (1378-1419)
- 11) Průběh husitské revoluce, poslední Lucemburk na českém trůně (1419-1437)
- 12) Krátká vláda Albrecht Habsburského, období bezvládní, vzestup Jiřího z Poděbrad (1437-1458)
- 13) „Husitský král“ Jiří z Poděbrad (1458-1471)
- 14) České země za vlády Jagellonců (1471-1526)

Cvičení:

V rámci cvičení se studenti seznámí se základními narativními a diplomatickými prameny a literaturou k českým dějinám, vybranými prameny a literaturou k dějinám obecným. Součástí cvičení je příprava a představení referátu o vybrané knize a následná diskuze o probíraném tématu.

Studijní literatura a studijní pomůcky

Povinná literatura:

ČORNEJ, Petr et al.: *Dějiny země Koruny české, I, Od příchodu Slovanů do roku 1740*, 9. vyd., Praha-Litomyšl, Paseka 2003, ISBN 80-7185-605-3

ČORNEJ, Petr et al.: *Dějiny evropské civilizace I*, 3. vyd., Praha-Litomyšl, Paseka 1999, ISBN 80-7185-216-3

DRŠKA, Václav – PICKOVÁ, Dana: *Dějiny středověké Evropy*, Praha, Aleš Skřivan ml. 2004, ISBN 80-8693-11-3

ŠAROCHOVÁ, Gabriela V.: *České země v evropských dějinách*, Díl první, do roku 1492, Praha-Litomyšl, Paseka 2006, ISBN 80-7185-791-2

Doporučená literatura:

ANTONÍN, Robert: *České země za posledních Přemyslovců, I. díl (1192-1253)*, Praha, Libri 2012, ISBN 978-80-7277-446-3

BAUM, Wilhelm: *Císař Zikmund: Kostnice, Hus a války proti Turkům*, Praha, Mladá fronta 1996, ISBN 80-204-0543-7

BLÁHOVÁ, Marie – FROLÍK, Jan – PROFANTOVÁ, Naďa: *Velké dějiny země Koruny české, I, do roku 1197*, Praha-Litomyšl, Paseka 1999, ISBN 80-7185-265-1

BOBKOVÁ, Lenka: *Jan Lucemburský: otec slavného syna*, Praha, Vyšehrad 2018, ISBN 978-80-7429-342-9

BOBKOVÁ, Lenka: *Velké dějiny země Koruny české, sv. IVa, 1310-1402*, Praha-Litomyšl, Paseka 2003, ISBN 80-7185-501-4

BOBKOVÁ, Lenka: *Velké dějiny země Koruny české, sv. IVb, 1310-1402*, Praha-Litomyšl, Paseka 2003, ISBN 80-7185-551-0

ČECHURA, Jaroslav: *České země v letech 1310–1378. Lucemburkové na českém trůně I*, Praha, Libri 1999, ISBN 80-85983-73-7

ČECHURA, Jaroslav: *České země v letech 1378–1437. Lucemburkové na českém trůně II, 2. vyd.*, Praha, Libri 2008, ISBN 978-80-7277-393-0

ČECHURA, Jaroslav: *České země v letech 1437–1526, I. díl, Mezi Zikmundem a Jiřím z Poděbrad (1437–1471)*, Praha, Libri 2010, ISBN 978-80-7277-447-0

ČECHURA, Jaroslav: *České země v letech 1437–1526, II. díl, Jagellonci na českém trůně*, Praha, Libri 2012, ISBN 978-80-7277-493-7

ČORNEJ, Petr – BARTLOVÁ, Milena: *Velké dějiny země Koruny české VI. (1437–1526)*, Praha – Litomyšl, Paseka 2007, ISBN 978-80-7185-873-7

ČORNEJ, Petr: *Český stát v době jagellonské, 2. vyd.*, Praha – Litomyšl, Paseka 2012, ISBN 978-80-7432-225-9

HOENSCH, Jörg K., *Lucemburkové. Pozdně středověká dynastie celoevropského významu 1308-1437*, Praha, Argo 2003, ISBN 80-7203-518-5

IWAŇCZAK, Wojciech. *Jan Lucemburský: dějiny bouřlivého života a hrdinné smrti českého krále a lucemburského hraběte v jednadvaceti obrazech*, Praha, Argo 2018, ISBN 978-80-257-2561-0

JAN, Libor: *Václav II. Král na stříbrném trůnu*, Praha, Argo 2015, ISBN 978-80-257-1544-4

KALHOUS, David: *České země za prvních Přemyslovců v 10.–12. století. I. díl, Čeled' sv. Václava*, Praha, Libri 2011, ISBN 978-80-7277-492-0

KALHOUS, David: *České země za prvních Přemyslovců v 10.–12. století. II. díl, Svět doby knížecí*, Praha, Libri 2013, ISBN 978-80-7277-521-7

KAVKA, František: *Vláda Karla IV. za jeho císařství (1355–1378). Země České koruny, rodová, říšská a evropská politika, I-II*, Praha, Univerzita Karlova 1993, ISBN 80-7066-695-1 (I. díl), ISBN 80-7066-760-5 (II. díl)

KAVKA, František: *Poslední Lucemburk na českém trůně: králem uprostřed revoluce*, Praha, Mladá fronta 1998, ISBN

80-204-0680-8

KRIEGER, Karl-Friedrich: *Habsburkové ve středověku. Od Rudolfa I. (1218–1291) do Fridricha III. (1415–1493)*, Praha, Argo 2003, ISBN 80-7203-453-7

KRZEMIENSKA, Barbara: *Břetislav I. Čechy a střední Evropa v první polovině XI. století*, 2. vyd., Praha, Garamond 1999, ISBN 80-901760-7-0

MACEK, Josef: *Jagellonský věk v českých zemích (1471–1526)*, I-IV, Praha, Academia 2001–2002, ISBN 80-200-0895-0 (I.–II. díl), ISBN 80-200-0976-0 (III.–IV. díl)

MARÁZ, Karel: *Václav III. (1289–1306): poslední Přemyslovec na českém trůně*, České Budějovice, Veduta 2007, ISBN 978-80-86829-25-8

RAPP, Francis: *Svatá říše římská národa německého. Od Oty Velikého po Karla V.*, Praha-Litomyšl, Paseka 2007, ISBN 978-80-7185-726-6

REITINGER, Lukáš: *Vratislav. První král Čechů*, Praha, Argo 2017, ISBN 978-80-257-2070-7

SEIBT, Ferdinand: *Karel IV. Císař v Evropě (1346–1378)*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1999, ISBN 80-7106-265-0

SOBIESAK, Joanna Aleksandra: *Boleslav II. (†999)*, České Budějovice, Veduta 2014, ISBN 978-80-86829-97-5

SOMMER, Petr: *Začátky křesťanství v Čechách. Kapitoly z dějin raně středověké duchovní kultury*, Praha, Garamond 2001, ISBN 80-86379-28-0

SOMMER, Petr: *Svatý Prokop. Z počátků českého státu a církve*, Praha, Vyšehrad 2007, ISBN 978-80-7021-732-0

SPĚVÁČEK, Jiří: *Karel IV. Život a dílo (1316–1378)*, 2. vyd., Praha, Svoboda 1980

SPĚVÁČEK, Jiří: *Král diplomat. Jan Lucemburský (1296–1346)*, Praha, Panorama 1982

SPĚVÁČEK, Jiří: *Václav IV. (1361–1419)*, Praha, Svoboda 1986

SPĚVÁČEK, Jiří: *Jan Lucemburský a jeho doba (1296–1346)*, Praha, Svoboda 1994, ISBN 80-205-0291-2

ŠMAHEL, František: *Husitská revoluce*, I–IV, 2. vyd., Praha, Karolinum 1995–1996, ISBN 80-7184-073-4 (I. díl), ISBN 80-7184-074-2 (II. díl), ISBN 80-7184-075-0 (III. díl), ISBN 80-7184-076-9 (IV. díl)

ŠMAHEL, František: *Cesta Karla IV. do Francie 1377–1378*, Praha, Argo 2006, ISBN 80-7203-765-X

ŠMAHEL, František: *Jan Hus. Život a dílo*, Praha, Argo 2013, ISBN 978-80-257-0875-0

TŘEŠTÍK, Dušan: *Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530–935)*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1997, ISBN 80-7106-138-7

TŘEŠTÍK, Dušan: *Vznik Velké Moravy. Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 791–871*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2010, ISBN 978-80-7422-049-4

VANÍČEK, Vratislav: *Velké dějiny země Koruny české, sv. II, 1197–1250*, Praha – Litomyšl, Paseka 2002, ISBN 80-7185-273-2

VANÍČEK, Vratislav: *Velké dějiny země Koruny české, sv. III, 1250–1310*, Praha – Litomyšl, Paseka 2002, ISBN 80-7185-433-6

ŽEMLIČKA, Josef: *Počátky Čech královských 1198–1253*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2002, ISBN 80-7106-140-9

ŽEMLIČKA, Josef: *Čechy v době knížecí (1034–1198)*, 2. vyd., Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2007, ISBN 978-80-7106-905-8

ŽEMLIČKA, Josef: *Přemysl Otakar II.: král na rozhraní věků*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2011, ISBN 978-80-7422-118-7

ŽEMLIČKA, Josef: *Království v pohybu. Kolonizace, města a stříbro v závěru přemyslovské epochy*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2014, ISBN 978-80-7422-333-4

ŽEMLIČKA, Josef: *Do tří korun. Poslední rozmach Přemyslovců (1278–1301)*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2017, ISBN 978-80-7422-566-6

Studijní pomůcky:

Prameny k českým dějinám středověku: <http://cms.flu.cas.cz/cz/badatele/sources-on-line.html>

Informace ke kombinované nebo distanční formě

Rozsah konzultací (soustředění)

12

hodin

Informace o způsobu kontaktu s vyučujícím

Poměr přímé výuky a samostudia odpovídá charakteru studijního předmětu a použitým výukovým metodám. V kombinované formě studia představuje přímá výuka formou blokových přednášek/cvičení/seminářů přibližně 21 % výuky v prezenční formě studia, v nekontaktní části samostudia lze využít individuální elektronické konzultace (zejména e-mail, Skype apod.) a elektronické opory. Pro předmět je připravena e-learningová studijní opora, která je dostupná na <http://elearning.fp.tul.cz//index.php>.